

Spørsmål 214 (2020) fra Victoria Øverland (AP): Håndtering av mobbesaker i Drammen kommune

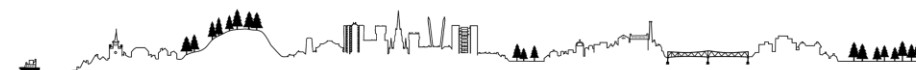
Til: Rådmannen
Fra: Victoria Øverland (AP)

Dato: 23.11.2020
Saksnr: 19/00066-234
Deres ref:

I lys av helgens oppslag i Drammens Tidene stiller jeg meg veldig bekymringsfull til de hendelsene som dessverre har foregått på en av skolene i Drammen. Det er trist lesning for en oppvekstpolitiker at det svikter så grovt at elever og foreldre opplever at skolene ikke gjør nok når en elev blir mobbet. Det er ikke slik vi skal ha det i vår kommune. Mobbeombud Bodil Jenssen Houg trekker frem at det er de voksnes ansvar å rydde opp når et barn blir mobbet, og også i tilfeller der elever ender opp med å bytte skole på grunn av mobbing. Skolene har gjennom opplæringsloven en lovpålagt plikt til å ha et forsvarlig system for å løse vanskelige mobbesaker, og i de tilfeller skolene ikke klarer å ordne opp selv, er det skoleeiers ansvar. Altså kommunen. Dessverre er det også ofte slik at den som mobber eller plager andre også trenger hjelp, da det alltid er en årsak til at en som mobber opptrer på en slik måte. Med bakgrunn i dette har jeg følgende spørsmål til administrasjonen:

1. Hva er kommunens rutiner når det gjelder flytting av elever grunnet mobbing og annen trakassering?
2. Hvordan blir mobbing fulgt opp i skolene våre, og hvordan sikrer vi at alle skoleledere og skoler følger de samme rutinene?
3. Hvordan kan vi jobbe for å sørge for at elever i skolene våre ikke føler at de må bytte skole for å bli kvitt mobbingen?
4. Hvordan vil administrasjonen håndtere at elever som blir mobbet føler at de må bytte skole for å bli kvitt mobbingen? Er frivillig skolebytte av den som opplever mobbing en løsning administrasjonen mener er god nok og noe man skal stå inne for?
5. Har skolene en plan for hvordan de hjelper den som mobber eller plager andre elever? I så fall, hva er skolenes handlingsplan?
6. Opplæringsloven slår fast at skoleeier har ansvaret om skolen ikke klarer å få bukt med mobbingen, jeg opplever gjennom uttalelsene til avisa og moren i saken at vi har kommet til det punktet nå. Betyr det at kommunalsjefen har/kommer til å gripe inn nå?

Styring og eierskap

Svar

1. Hva er kommunens rutiner når det gjelder flytting av elever grunnet mobbing og annen trakassering?

Rådmannen er kjent med at tvunget skolebytte kan være et virkemiddel for skoleeier i alvorlige tilfeller der elevenes oppførsel går ut over tryggheten eller læringen til en eller flere medelever. Kommunalsjef for barnehage og skole har oversikt over saker som omhandler skolebytter i kommunen, og er kjent med at det har vært et lite antall skolebytter i de tidligere kommunen de siste fem år. Det kan være flere årsaker og faktorer som spiller inn dersom elever ønsker å bytte skole. I år har kommunalsjef ikke fått noen henvendelse fra skolene i forhold til å vurdere vedtak om tvungent skolebytte. Dersom det skal vurderes tvunget skolebytte, er det skoleeier ved kommunalsjef og ikke rektor som fatter vedtak om dette.

Utdanningsdirektoratet¹ sier at kommunen først må vurdere effekten av andre tiltak som er mindre inngripende enn tvungent skolebytte i saker knyttet til skolemiljø. Før eventuelt skoleeier fatter vedtak om tvunget skolebytte må skoleeier først rådføre seg med rektor. Elevenes beste skal være et grunnleggende hensyn i saksbehandlingen for alle involverte elever. Elevene har rett til å bli hørt før avgjørelsen om tvungent skolebytte blir tatt. På denne måten får elevene muligheten til å gi sin versjon av saken. Skoleeier må også rådføre seg med lærere og andre som kjenner eleven og situasjonen godt. Det kan være foreldre, medelever, helsesykepleier, sosiallærer eller barnevern. All informasjon er taushetsbelagt.

Utdanningsdirektoratet mener at det skal være en høy terskel for å pålegge en elev å bytte skole. Skolebytte skal bare brukes helt unntaksvis, og det er strenge vilkår som må være oppfylt for at skolebytte er løsningen på problemet. Selv om alle vilkårene for tvungent skolebytte er oppfylt, har ikke skoleeier plikt til å fatte vedtak om skolebytte. Medelever har heller ikke noen rett til å kreve skolebytte for en annen elev. Det som er best for elevene, skal være et grunnleggende hensyn i vurderingene for alle involverte elever i enhver enkelthendelse. Dette betyr at skoleeier skal gjøre en reell vurdering av hva som er til det beste for de involverte elevene.

Hvis foreldre eller barnet mener at skolen ikke har gjort nok for å stoppe krenkelser, kan de melde saken til fylkesmannen. Hvis fylkesmannen mener at skolen ikke har gjort det de skal, kan de bestemme hva skolen skal gjøre for at eleven får et trygt og godt skolemiljø². Fylkesmannen kan også vedta tvungent skolebytte for en elev.

2. Hvordan blir mobbing fulgt opp i skolene våre, og hvordan sikrer vi at alle skoleledere og skoler følger de samme rutinene?

Alle elever har rett til å ha et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Dette står også i opplæringsloven §9a-2. Opplæringsloven³ er tydelig på hvilke rettigheter elevene har, og hvilke plikter som ligger til skolene og skoleeier. Kommunen følger de plikter som lovverket gir, og følger

¹ <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/tvungent-skolebytte/>

² <https://viken.no/tjenester/skole-og-opplaring/opplaring-i-skole/skolemiljo/rett-til-et-trygt-skolemiljo/>

³ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=oppl%C3%A6ringsloven>

rådene som Utdanningsdirektoratet⁴ gir for arbeid med skolemiljø. Regelverket er på plass, og skoleeier har en forventning om at alle skolene følger dette.

Det er skolene som forvalter og følger opp saker som gjelder retten til trygt skolemiljø for elevene på den enkelte skole. Det er elevenes egen opplevelse av hvordan de har det på skolen, som er avgjørende. Opplæringsloven sier at alle som jobber på skolen skal følge med på at elevene har det bra. Hvis en voksen vet om – eller tror – at en elev blir mobbet, plaget, eller på andre måter ikke har det bra, skal hun eller han alltid:

1. gripe inn og stoppe krenkelsen med en gang, hvis det er mulig
2. si ifra til rektor
3. undersøke det som har skjedd

Opplæringsloven sier at rektor har ansvar for å lage en plan og sette inn tiltak for at eleven igjen får det trygt og godt på skolen. Rektor skal informere eleven og foreldrene om hva som blir gjort, og foreldrene og barnet har rett til å bli hørt. Dette kalles for skolens aktivitetsplikt. Skolen skal ta hensyn til barnets beste i alle vurderinger, og skolen skal iverksette aktiviteter helt til eleven opplever å ha et trygt skolemiljø.

Skoleeier skal kjenne til omfanget av elever som opplever å ikke ha et trygt skolemiljø, og hvordan skolene arbeider med dette. Dersom det skal vurderes tvunget skolebytte er det skoleeier ved kommunalsjef som fatter vedtak om dette. Tvunget skolebytte har tidligere ikke blitt benyttet som tiltak i Drammen kommune.

3. Hvordan kan vi jobbe for å sørge for at elever i skolene våre ikke føler at de må bytte skole for å bli kvitt mobbingen?

Drammen kommune har påstartet et arbeid med å harmonisere og videreutvikle en overordnet strategi og et forsvarlig system for flere forvatningsnivå for arbeid med skolemiljø. Dette arbeidet er ett av harmoniseringsområdene for programområdet. Arbeidet skal ytterligere bidra til å sikre alle elever et trygt skolemiljø i våre skoler, slik at ingen elever i skolene våre føler at de må bytte skole for å ha et trygg og godt skolemiljø.

Det er naturlig at dette arbeidet tar utgangspunkt i planer og strategier fra de tre tidligere kommunene, og at administrasjonen samarbeider med blant annet politisk skoleeier, Fylkesmannen og Ombudet for barn og unge i Viken (mobbeombud, lærlingeombud og elevombud) og interne fagmiljøer i kommunen for å videreutvikle gode systemer i kommunen. Ombudet i Viken har som oppgave å sikre at rettighetene til barn blir ivaretatt. Drammen kommune har avtalt et første møte med Fylkesmannen i uke 49 i forbindelse med dette arbeidet.

På overordnet nivå kan arbeidet omfatte å:

- utvikle gode forsvarlige systemer for å sikre god kvalitet på skolemiljøet for elevene i Drammen, og at dette er i samsvar med gjeldene regelverk.
- sikre at skoleeier har tilstrekkelig ressurser for å kunne støtte og veilede skolene i deres arbeid for at kravene skal etterleves.
- utarbeide en overordnet strategi i kommunen for arbeid med et trygt og godt skolemiljø.
- ha rutiner som sikrer at nyutdannede og nytilsatte blir kjent med rutiner og strategier for arbeid med skolemiljø i kommunen.

⁴ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/>

På skolenivå kan arbeidet omfatte å:

- sikre at ansatte har tilstrekkelig kunnskap om regelverket.
- sikre at praksis ved skolen samsvarer med regelverket.
- sikre at den enkelte skole har en plan for hvordan det skal jobbes forebyggende og systematisk med skolemiljøet.

Inntil ny overordnet strategi er harmonisert og videreutviklet for området gjelder «Rutinebeskrivelse ved mobbing og andre krenkelser for barnehage og skole»⁵ fra tidligere Drammen kommune. Skoleeier har en forventning til at skolene forholder seg til denne rutinebeskrivelsen.

4. Hvordan vil administrasjonen håndtere at elever som blir mobbet føler at de må bytte skole for å bli kvitt mobbingen? Er frivillig skolebytte av den som opplever mobbing en løsning administrasjonen mener er god nok og noe man skal stå inne for?

Det skal ikke være slik at elever opplever å måtte bytte skole for å få et trygt og godt skolemiljø. Ved enkelthendelser er det viktig og helt nødvendig at skolene arbeider med enkeltelever eller små grupper av elever, men den viktigste forebyggende arenaen er likevel hele skolen, trinnet eller klassen. Det forebyggende arbeidet skal fremme helse og trivsel for alle elever, og det er et mål om at ingen elever verken opplever seg selv, eller omtales, som mobber eller mobbeoffer.

Arbeidet med en ny overordnet strategi for arbeid med skolemiljø vil ytterligere bidra til at den enkelte skole har en plan for hvordan det skal jobbes forebyggende og systematisk med skolemiljøet slik at ingen elever opplever å måtte bytte skole for å få et trygt og godt skolemiljø.

5. Har skolene en plan for hvordan de hjelper den som mobber eller plager andre elever? I så fall, hva er skolenes handlingsplan?

Det vil være individuelt hvordan skolene arbeider med den enkelte elev, da elever har ulikt behov for støtte og tiltak for tilrettelegging. Skoleeier og skolene kan bringe inn samarbeidspartnere til systemarbeid eller arbeid rundt enkeltelever. Det innhentes samtykke fra foresatte om samarbeidet gjelder enkeltelever. Samarbeidspartnere for skolene og skoleeier er eksempelvis pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), helsesykepleiere og andre interne fagmiljøer i kommunen, Ombudet for barn og unge og Fylkesmannen. Det er også mulig å innhente ekstern veiledning fra ulike nasjonale faglige kompetansemiljøer.

Inntil ny overordnet strategi er harmonisert og videreutviklet gjelder «Rutinebeskrivelse ved mobbing og andre krenkelser for barnehage og skole»⁶ fra tidligere Drammen kommune. I tillegg til denne planen oppfordres skolene til å bruke ressurser som er tilgjengelig på nettsiden til Utdanningsdirektoratet⁷, som både omhandler regelverksforståelse og ressursbanker.

⁵ <https://sosempplan.no/wp-content/uploads/2019/05/Rutinebeskrivelse-ved-mobbing-og-andre-krenkelser-Rev.-08.05.-2019.pdf>

⁶ <https://sosempplan.no/wp-content/uploads/2019/05/Rutinebeskrivelse-ved-mobbing-og-andre-krenkelser-Rev.-08.05.-2019.pdf>

⁷ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/>

6. Opplæringsloven slår fast at skoleeier har ansvaret om skolen ikke klarer å få bukt med mobbingen, jeg opplever gjennom uttalelsene til avisa og moren i saken at vi har kommet til det punktet nå. Betyr det at kommunalsjefen har/kommer til å gripe inn nå?

Kommunalsjef er kjent med denne konkrete saken, og skoleeier har vært i dialog med skoleledelsen de siste ukene og kjenner til hvilke beslutninger som er fattet. Rådmannen kan ikke utgi personopplysninger i en konkret sak, men kan på generelt grunnlag si at Opplæringsloven er tydelig på hvilke rettigheter elevene har, og hvilke plikter som ligger til skolene og skoleeier. Kommunen følger de plikter som lovverket gir, og følger rådene som Utdanningsdirektoratet⁸ gir for arbeid med skolemiljø.

Det er skolene som forvalter og følger opp saker som gjelder retten til trygt skolemiljø for elevene på den enkelte skole. Skoleeier skal kjenne til omfanget av elever som opplever å ikke ha et trygt skolemiljø og hvordan skolene arbeider med skolemiljøet. Skoleeier skal støtte og veilede skolene i deres arbeid og eventuelt bringe inn andre tjenester som kan bistå i arbeidet, og dersom det skal vurderes tvunget skolebytte er det skoleeier ved kommunalsjef som fatter vedtak om dette.

⁸ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/>